

חלקי בעמלי

הדפס
וקח
הביתה
לשבת

פרשת משפטים / כ"ה שבט תשפ"ב / 27.01.2022

דבר העורך

הצהרת העצמאות האמריקנית, אולי אחד ממסמכי החירות הנודעים בהיסטוריה, נזקפת בין השאר לזכותו של תומס ג'פרסון, מי שכיהן בהמשך כנשיא השלישי של ארצות הברית והיה אחד ממנסחיה. ג'פרסון תיעב כל כך את הסחר בעבדים שהיה נפוץ באותה עת, עד שביקש לכלול בהצהרה גם פסקה נגד "הסחר המתועב הזה".

כמה מאכזב לגלות שבאחוזתו המשפחתית של ג'פרסון, אחוזת מונטיצ'לו, העסיקה משפחתו יותר ממאתיים עבדים...

מי שתאור המילה 'עבד' מעלה לו אסוציאציה של העבדות בארה"ב, או אפילו של עבדות מוקדמת יותר, כמו זו של בני ישראל במצרים, יתקשה להפנים את מכלול הציוויים העוסקים בעבד עברי והמחייבים את אדוניו. יחס מפנק כל כך אין אדם נותן אפילו לחבר טוב, ספק אם לילדיו.

תורתנו היא אור לגויים. אלפי שנים לפני מסע שחרור העבדים של לינקולן וכתובת הצהרת העצמאות הצבועה במקצת, תורת ישראל מוכנה לקבל את העובדה שאדם מכר את עצמו לעבדות או נמכר בתנאים מוגבלים וספציפיים, אבל היא אינה מוכנה לבטל את אישיותו בפני 'בעליו'. הוא לא הופך לתת-אדם או למוצר כלכלי גרידא, הוא נותר אדם, ודווקא בגלל שפלות מצבו - על הבעלים לדאוג לו יותר מאשר לחבר טוב. כדי לשמור על צלם האנוש שבו.

שלכם

אבי גרינצייג

הדלקת נרות

שבת פרשת משפטים

יציאה	כניסה	
17:48	16:30	ירושלים
17:49	16:51	בני ברק
17:47	16:39	חיפה
17:50	16:52	באר שבע

הרה"ג ברוך צבי גרינבוים שליט"א

של השפעה והארה אלוקית המורגשת בתוך הלב, וגורמת לתחושה של חיבור לה'. ברגע של קדושה מרגישים תחושות חיבור לה' הטוב, שבאה לידי ביטוי - שימו לב - ברצון להיות טוב יותר.

ומה זה טוב? זה לא רק לשמור את הטוב לעצמך, אלא זהו הרצון להיטיב עם הזולת ולעשות לו טוב, בדיוק כמו ה' הטוב והמיטיב. יהודי טוב מרגיש הכי טוב בעולם כשהוא עושה טוב למישהו. כך הוא מרגיש 'טוב עם עצמו', וזהו החיבור הכי עמוק עם אלוקים הטוב.

תחושת חיבור אמיתית לה' איננה תחושה ערטילאית שאי אפשר למדוד אותה! הארת הקדושה היא השפעה אלוקית שגורמת לאדם לרצון להיות טוב וממילא להיטיב. ככה נראה חיבור אמיתי אל ה'.

כשאנו אומרים "קדוש קדוש ה'" איננו מתכוונים לומר שה' הוא רק פרוש ומובדל, אלא בעיקר אנו מציינים את העובדה שה' הוא קדוש בכל העולמות, ומשפיע טוב על כל עולמו. זהו פירושו של הציווי האלוקי "ואנשי קודש תהיו לי" - תהיו אנשים קדושים כמוני ותיטיבו לאחרים.

נמצאנו למדים שכאשר אנחנו פוגשים את הקדושה בשבת קודש, או במקומות הקדושים, או במפגש עם הצדיקים שלנו - מתי נדע אם נפגשנו עם הקדושה והיא השאירה עלינו חותם? אם נרגיש בתוך הלב את ההשפעה שלה, שגורמת לנו להיות אנשים טובים יותר ומשפיעים יותר.

מצוות המשפטים שבין אדם לחברו, מופיעה ראשונה אחרי מתן תורה. הראשונה שבתורת המשפטים היא פרשת העבדים. למה? כדי ללמד אותנו שעיקר תפקידו של היהודי בעולם הוא להיות רגיש לאחר ולהיות מושלם במידות טובות, עד כדי כך שגם עם עבדים, הנחותים שבאדם, הוא חייב להתנהג כראוי...

יהי חלקי עמהם

רגישות יהודית

"אם כסף תלווה את עמי, את העני עמך". כמה רגישות דרושה ממי שיש לו אפשרות להלוות לאחרים, שקיבל בעבור הלוואתו משכון לביטחון, שמיכה למשל. את הרגישות הזו ביקשה התורה כשחייבה את המלווה להחזיר לעני - הלווה - את השמיכה שלו ללילה. כי אם לא תוחזר לו, אומרת התורה "במה ישכב? והיה כי יצעק אליי ושמעתי כי חנון אני".

נשים לב, הרי השמיכה, שנלקחה כמשכון מהלווה תמורת ההלוואה נלקחה בצדק. למרות זאת אם לא יחזיר המלווה את השמיכה ללילה ויצעק הלווה לה' בלילה שקר לו, ישמעו אותו למעלה בשמיים וייקחו מהמלווה את האפשרויות שניתנו לו משמים לתת לאחרים ולהיות מהצד הנותן, ויעבירו אותן לעני!

לכן עדיף להתנהג ברגישות יהודית ולהחזיר את השמיכה בלילה ללווה. כך ימצא המלווה חן בעיני ה', כדי שיקבל הלאה את האפשרויות לתת לאחרים.

מהי קדושה?

"ואנשי קודש תהיו לי". המון פעמים אנחנו משתמשים במושגים מופשטים, אך איננו יודעים לפרש אותם בדיוק בשפה עכשווית המובנת לנו. כזה הוא למשל ערך ה'קדושה'. חשבתם פעם מהי בדיוק קדושה? האם אפשר להרגיש אותה? מי זוכה לה? ואיך אפשר להשיג אותה?

כשאנו משתמשים בביטויים כמו 'שבת קודש', 'ספרי קודש', 'המקומות הקדושים', או 'הצדיקים הקדושים' - למה בעצם אנחנו מתכוונים? מהי הקדושה הזו שאנחנו מתכוונים אליה, שישנה בכל הזמנים האלו, האנשים האלו והחפצים האלו?

בעברית פשוטה ניתן להגדיר את הקדושה כך: הקדושה היא אינה רק פרישות וסגפנות, והימנעות מעיסוק בדברים מיותרים. אלא יש לה גם צד חיובי

כח התפילה

נחום נכס | עמוד 4

שיטת ה NAKN

דן טיומקין | עמוד 7

יש לי שאלה

ברוך לב | עמוד 3

נפשי בשאלתי

משה אופן | עמוד 6

דוגמא אישית

הרב יצחק אלקיים | עמוד 2

עבד בן מלך

דב וינברג | עמוד 5

הלכות שלג

שאלה: אחרי מזג אויר גשום במיוחד, נסעו ראובן ושמעון לדרום הארץ לראות קצת שיטפונות, ולא שמו לב שהמקום שבו החנו את רכביהם היה לא מוצלח. בשלב מסוים החלה זרימה חזקה של מים לכיוון הרכבים והם התחילו להיסחף לערוץ הנחל. ראובן היה קרוב למקום החניה בזמן שהמים הגיעו לרכבים, ובאפשרותו כעת להציל ולחלץ את אחד הרכבים מהשיטפון. הוא כמובן פנה לכיוון הרכב שלו [סוזוקי ליאנה 2004], אולם שמעון שעמד מרחוק צעק לו שיציל את הרכב שלו [טויוטה פריוס 2019] ששווה הרבה יותר, והוא יפצה אותו על אובדן הרכב שלו וישלם לו את שווי. ראובן אכן הצליח לחלץ את רכבו היקר יותר של שמעון, והשאיר את הרכב שלו לחסדי השטפון. להפתעתם, בסופו של דבר הרכב של ראובן שהמשיך להיסחף, יצא בשלום מהשיטפון.

לתביעת ראובן שישלם לו את שווי הרכב שלו, טוען שמעון שהוא אינו חייב בתשלום זה, משום שכל מה שהבטיח סכום כזה הוא רק במקרה שראובן היה אכן מפסיד את רכבו. לעומת זאת טוען ראובן שמכיוון שהוא עשה את המוטל עליו, על שמעון לשלם כפי הבטחתו, ומן השמים ריחמו עליו שגם מכוניתו תצא בשלום מהשיטפון. עם מי הדין? [בשאלה זו איננו נכנסים לשאלת הביטוח המקיף שבו היו או לא היו מבוטחים הרכבים].

תשובה: בעל הרכב היקר חייב לשלם לו, משום שמשעה שירד להציל את ממון חברו והתייאש מהרכב שלו, התחייב השני לשלם לו כפי הבטחתו, ומן השמים ריחמו עליו שגם ממנו ניצל. עם זאת, מכיוון שאכן המציל התייאש מממונו, הרכב מוגדר כהפקר, וכל עוד לא נודע לו שהרכב ניצל יכול כל אחד לקחת אותו לעצמו. בהלכה מבואר שהחיוב לשלם את שווי הרכב של המציל הוא רק באופן שהובטח כן למציל, אולם אם המציל החליט להציל את הרכב היקר בלי שהתבקש לעשות זאת, אלא על סמך זה שחשב שבעל הרכב היקר יפצה אותו וישלם לו על ממנו שייאבד, אין חיוב לשלם לו את שווי רכבו.

שאלה: באחד הלילות אדם שפך ליד הכניסה לבנין דלי מים. התחזית לאותו לילה כללה אזהרה לקרה על הרכבים ועל הכביש, ואכן הטמפרטורות הנמוכות הקפואו את שלולית המים שנהפכה כעת לקרח. אחד השכנים שקם מוקדם בבוקר לא שם לב לקרח שבכניסה, החליק עליו ושבר את היד. הניזק תובע כעת את המזיק שישלם לו על הנזק שיצר, אולם המזיק טוען שהוא מצידו שפך רק מים שלא היו בכוחם להזיק, ואילו הקפיאה אירעה כמה שעות אחר כך מבלי שהוא עשה דבר, והדבר נחשב כגרמא. האם אכן יצירת מזיק באופן מושהה מחייבת?

תשובה:

הניזק צודק בתביעתו. הגם שהמים ששפך המזיק לא היו מזיקים לולי שהיו קופאים, מכל מקום עצם ההנחה של המים במקום שבאופן טבעי יקפאו בו - נחשב למעשה בידיים, ובגמרא מבואר שפעולה כזו נחשבת למעשה בידיים אפילו לגבי הלכות רציחה, ולכן המביא את חברו בלילה למקום שבו השמש עתידה לבוא וקושר אותו שם, והשמש שהגיעה כמה שעות אחר כך הכתה בעוז על האדם הקשור והוא מת, נחשב המביא לרוצח.

פרשתנו, פרשת משפטים, פותחת בעניין אדם שגנב ומחמת זה נמכר לעבד עברי, והקשו המפרשים דהתורה היתה צריכה לפתוח את הפרשה של כל דיני התורה במצוות הלואה "אם כסף תלווה את עמי", שהרי חז"ל בהרבה מקומות הפליגו במצווה הגדולה של הלואה ואף הקב"ה מבטיח הרבה שכר לגומלי חסדים, ומדוע פתחה התורה את הפרשה דווקא בעניין עבד עברי?

והנה אותו אדם שהגיע לכאורה למעשה שפל של גניבה, התורה מצווה שיימכר לעבד עברי ומצווה על האדון איך להתנהג עם אותו "גנב", התורה מצווה אותו "כי טוב לו עמך" ודרשו חז"ל: עמך במאכל ועמך במשתה שלא תהא אתה אוכל פת נקיה והוא אוכל פת קיבר וכו', והיינו שאותו אדם שכביכול ירד לדיוטא התחתונה של גניבה, התורה מצווה את האדון לכבד אותו מאוד מאוד עד כדי שהאדון צריך להשוות את העבד אליו שאם יש לאדון בגדים נאים ומכובדים הוא צריך גם להלביש את העבד באותם בגדים.

עוד מובא בתוספות במסכת קידושין שאם יש לאדון כרית אחת הוא מחוייב להביאה לעבד והוא יישן בלי כרית, ועוד מצווה האדון לא לנהוג בעבד עבודות של ביזיון שיהיה ניכר שהוא עבד וכו', וכן מצווה האדון כשיוצא העבד לחירות להעניק לו מגרוננו ומיקבו ומצאנו.

ולכאורה קשה מאוד דלגבי חברו אם יש לך כרית אחת אז חייך קודמין והוא לא מחוייב לתת לו את הכרית וכן יכול להעסיק את חברו באיזו עבודה שירצה, וכאן אצל העבד הוא צריך לנהוג בו כבוד מלכים, פלא עצום!

מסופר על רבי יהושע לייב דיסקין זצ"ל שנסע פעם מחוץ לעיר באמצע הלילה והתחילו גשמים עזים לרדת. ניגש המהרי"ל לאיזו אכסניה ודפק בדלת עד שפתח לו בעל הבית והכניסו ונתן לו לישון על הרצפה עם הבגדים הרטובים, וחזר בעל הבית לישון. אחרי קצת זמן דפק בדלת איזה אדמו"ר עם הפמליא שלו ובעל הבית קם ונתן להם אוכל כיד המלך, וחימם להם את החדר כדי שיוכלו לישון כמו שצריך.

לפתע רואה האדמו"ר יהודי ששוכב על הרצפה רטוב כולו, וכשניגש אליו ראה שזה רבי יהושע לייב, נחרד כולו וזעק איך יתכן שגדול הדור שוכב כך על הרצפה, כששמע את זה בעל הבית התעלף מרוב צער וניגש לבקש מחילה. אמר לו המהרי"ל שהוא מוכן למחול לו בתנאי שכשיגיע לבריסק יבוא להתארח אצלו.

לאחר זמן אותו בעל הבית הגיע לבריסק והתארח אצל המהרי"ל למשך שבועיים, באותם שבועיים רבי יהושע לא נתן לאף אחד לשרת את האורח אלא הוא עצמו טרח סביבו ונתן לו כל מה שהיה צריך עד כדי כך שאנשי העיר חשבו שיש כאן אחד מל"ו צדיקים, לאחר שבועיים מחל לו רבי יהושע לייב ושלח אותו לביתו, כאשר חזר אותו בעל הבית לביתו הפך להיות מכניס אורחים עצום.

המהרי"ל זצ"ל הבין שלא יעזור סתם למחול לו, אלא צריך להראות לו דוגמא אישית איך לארח כמו שצריך ולכן הזמינו לביתו וטיפל בו במסירות. אם אנחנו רוצים לחנך מישהו או להעביר מסר, הדבר הגדול ביותר הוא דוגמא אישית, מצינו את זה עוד בהרבה מקומות בתורה ובחז"ל, וזה מה שהתורה באה ללמד אותנו בפרשת עבד עברי, שאין עניין סתם לשים גנב בכלא, אלא צריך לחנכו שלא יגנוב שוב, ולכן האדון צריך לנהוג בו כבוד מלכים ובכך הוא יחזור למסלול הנכון. לכן התורה פתחה את הפרשה דווקא בפרשה הזו, ללמדנו איך צריך לחנך את ילדינו או להשפיע על הסביבה שלנו, וזה רק על ידי דוגמא אישית.

כל מי שרוצה להחדיר לילדיו אהבת תורה או שרוצה להשפיע בקהילה על אחד מהחברים, זה רק על ידי הדוגמא וההתנהגות האישית של כל אחד מאיתנו. שבת שלום ומבורך.

מו"ל: חלקי בעמלי - יזמות קהילתית תורנית.

מייסד: הרה"ג ברוך צבי גרינבוים

עורך: אבי גרינצייג

כותבים קבועים: הרב יעקב בוצ'קובסקי, דוב וינברג, הרב אפרים קרלינסקי, הרב דן טיומקין, אבי רבינא הרב משה שמעון אופן, הרב ברוך לב.

עיצוב: גימיק פרסום www.gimmick-m.co.il

חלקי בעמלי: רחוב קהתי 14 ירושלים

טל: 02-6522592 ✉ helki.baamali@gmail.com

אבא, יש לי שאלה בלימוד...

הרב ברוך לב

בשנים האחרונות קיימת תופעה ברוכה, במסגרתה נפתחו ברחבי הארץ מסגרות של כוללים ייחודיים בשעות הבוקר והערב, ושיעורי תורה רבים המיועדים לציבור היקר של בוגרי הישיבות שיצאו אל עמל החיים.

משיחות רבות עם ראשי המסגרות הנפלאות הללו, ועם ראשי הקהילות השונות של בוגרי הישיבות - מתבררת עובדה מצערת. למרות מספרם הגדל והולך של בוגרי הישיבות באוכלוסייה החרדית, מספרם של המשתתפים הקבועים בכל מסגרות הלימוד השונות - אומנם מרשים, אך רחוק מלהשביע את חזונם של מייסדי הכוללים והשיעורים, ורבים מאוד מקהל היעד פשוט אינם מגיעים ללמוד. נכון הדבר שרבים וטובים קובעים עיתים לתורה והם לומדים לבד או עם חברות, אך עדיין עובדה קיימת היא שרבים לא מוצאים את הזמן או את הכח לקבוע עיתים לתורה בצורה קבועה.

מה יכולה להיות הסיבה לכך?

כותב השורות ראיין כמה עשרות מבוגרי הישיבות, שהצביעו על קשיים טכניים למצוא זמן מתאים ללימוד בסוף יום עבודה, או קשיים למצוא שיעור שייקלע לטעמם או חברותא מתאימה.

האומנם רק אלו הן הסיבות, הרי רבים וטובים מחברינו העובדים קשה למחיתם, כן מוצאים בעצמם את הכח את הזמן ואת המקום, וקובעים עיתים לתורה בצורה קבועה - למרות הקושי וחוסר הנוחות, ומה איפוא יכולה להיות הסיבה המבדילה בין קבוצת הלומדים הנפלאה הזו, לקבוצה האחרת המתקשה למצוא את הזמן ללמידה שיטתית וקבועה?

כנראה, והסיבה המבדלת היא עמוקה ויסודית יותר, והיא נטועה אי שם בהיסטוריה המוקדמת של חלק מהחברים בצעירותם, עם נושא לימוד התורה בכלל ועם לימוד הגמרא בפרט. רבים הם החברים שהיחס שלהם הפנימי ללימוד הוא מורכב מאוד, שלא לומר 'מסובך'... רובם ככולם אכן מכירים בערך הנעלה של תלמוד תורה ורבים מהם אף תומכי תורה דגולים, אבל הם מתקשים לאמץ את הלימוד אליהם באופן יומי.

הסיבה לכך נעוצה בעובדה המצערת שבצעירותם הם לא למדו נכון - כי כנראה לא לימדו אותם איך ללמוד נכון. לעובדה זו יכולות להיות מספר סיבות שאין בכוונתנו להיכנס אליהן, אך ברור מאליו כשנערים ובחורים צעירים לא לומדים נכון - הם מאבדים מהר מאוד את הטעם בלימוד והם מרגישים שהלימוד מעיק עליהם ולא גורם להם סיפוק. לאחר כמה שנים של חוסר מוטיבציה לימודית במוסדות הלימוד השונים והישיבות שהיו בהם, נקבעה אצל חלק מחברנו בוגרי הישיבות התודעה המוטעית שהלימוד הוא לא בשבילם, והם החליטו לעצמם 'כי הם לא בנויים ללמוד'. גם כעבור שנים ארוכות, לאחר שהקימו משפחה לתפארת, תודעה מוטעית זו לא מצליחה להשתנות אצלם, ומכאן נובע הקושי הפנימי של רבים להתאמץ ולקבוע עיתים לתורה.

על כולנו לדעת שמגיע גיל והאחריות מחייבת כל בוגר ישיבה - שיחסיו עם מצוות תלמוד תורה טעונים ומורכבים - לעצור ולבדוק מחדש, בכנות וביושר פנימי, ממה נובעת הרתיעה והקושי שלו מלימוד. הבדיקה האמיצה הזו עשויה לגלות ממצאים מעניינים, שבהתייעצות נכונה עם רבנים ומדריכי למידה מנוסים, יכולה להשתנות אצל חברים רבים - כל מערכת היחסים שלהם עם לימוד התורה לכל סוגיו - אם זה בלימוד הגמרא, החומש או ההלכה.

"לא הביישן למד", ויפה שעה אחת קודם ש'נלמד ללמוד איך ללמוד', כדי שלילדינו שישאלו אותנו שאלה בלימוד - יהיה אבא שידע לענות...

יש להם חלק

הרה"ג אפרים קרלינסקי, מורה הוראה

שאלה: האם מותר לשחק בשבת בשלג בשעשועים הרגילים, כגון בניית בובת שלג, מלחמת שלג שכוללת "יצור" כדורי שלג, או סתם להרים שלג ולזרוק? האם יש הבדל בין שלג שירד לפני שבת לבין שלג שירד במהלך השבת?

תשובה: יש לדון בשאלות אלו משום שני נושאים באיסורי שבת, משום מוקצה בטלטול השלג ומשום בונה בעשיית צורות מהשלג. בנוגע לעצם טלטול השלג נחלקו פוסקי זמננו אם הוא נחשב כמוקצה. ישנם הסוברים שכמו שמי גשמים אינם מוקצים משום שהם מוכנים לשימוש האדם, כך גם השלג נחשב כמים ואיננו מוקצה, ואין הבדל בדין זה בין שלג שירד בשבת לבין שלג שירד מערב שבת. מאידך יש הסוברים שמכיוון שכיום אין דרך כלל להשתמש בשלג לצרכי שתיה, ולכן שונה הוא ממי גשמים שאינם מוקצה משום שנחשבים כדבר שיש בו שימוש, ואסרו את טלטול השלג. ואפשר להקל לילדים מתחת לגיל מצוות בטלטול שלג.

גם אלו הסוברים ששלג איננו מוקצה, מכל מקום בעשיית צורות מהשלג, כגון בובות שלג או כדורי שלג יש איסור משום שדומה הדבר לבונה. בנוגע לטלטול השלג עלולה להיות שאלה נוספת של טלטול בלי עירוב, משום שבזמן מזג אויר סוער ומושלג שכיח הדבר שישנם חוטים מהעירוב שנקרעים [ובערב שבת שאחרי מזג אויר כזה ישנם בודקי עירובין שיוצאים לסיוור השגרתי של בדיקת העירוב מקודם יותר משום השכיחות שיזדקקו לתיקונים], וכאשר ישנה סערה כזו ביום שישי אחרי הצהרים או בליל שבת, צריכים לברר שהעירוב אכן לא נפגע, ושמותר לטלטל בשבת זו על סמך העירוב.

שאלה: חמישה חברים יצאו לגלישת סקי במסלול ארוך, ובאמצע הדרך עצרו לאכול מהלחם שלקחו איתם, אולם ממש כמו שאירע להם בשאלה שהובאה ב'חלקי בעמל' [עלון 101], גם כאן הם נתקעו בלי מים לנטילת ידים. האם יש אפשרות להשתמש בשלג הרב שסביבם לצורך נטילת ידים?

תשובה: אם יש להם אפשרות להמיס את השלג וליטול את הידים במים שנוצרו, עדיף שיעשו כן ויצאו ידי חובת נטילת ידים לכל הדעות. אם אין באפשרותם להמיס את השלג, יכולים לתחוב את ידיהם בתוך השלג בצורה כזאת שכל היד מכוסה בשלג בבת אחת, ובאופן שהשלג שבו הם משתמשים הוא חלק מגוש גדול של שלג שמכיל נפח של כ-340 ליטר, ולסמוך על הפוסקים שדבר זה מועיל בדיעבד לנטילת ידים.

שאלה: אדם שמעיל הגשם או הגרביים שלו נרטבו מהגשם ורוצה להניח אותם לייבוש בשבת, האם מותר לעשות זאת?

תשובה: חז"ל גזרו שלא לתלות בגדים רטובים בשבת לייבוש משום מראית העין שיחשבו שכיבס אותם בשבת, וגם בגדים שנרטבו מחמת הגשם נכללים באיסור זה. איסור זה הוא באופן שתולה אותם במקום שרגילים לתלותם כדי לייבשם, ולכן אסור לתלות גרבים רטובות על מתקן הכביסה בשביל לייבשם. עם זאת, כאשר תולה מעיל שנרטב בגשם במקום שרגיל להניח אותו גם כשאיננו רטוב, אין חשש שיחשדו בו שכיבסו בשבת, משום שהמעיל רגיל להיות תלוי שם תמיד, ומותר לתלות את זה שם גם אם כוונתו בתלייה זו לשם ייבוש.

גם באופן שתולה את הבגד לייבוש באופן המותר, דהיינו, במקום שאינו ניכר שמניחו שם לייבוש, צריך להיזהר לא להניחו בסמוך לתנור או מקור חום אחר, משום שבזה יש חשש שהמים שבבגד יתחממו במים ויש בזה איסור בישול.

הרב עונה לשאלות בהלכה במייל

E0583279418@gmail.com

כח התפילה

הרב נחום נכס

...הוא עף רחוק מהארמון, רחוק מעיר הקודש, מבית המקדש שנבנה רק לאחרונה. שלמה המלך מנער את בגדיו ומביט סביבו. הוא מבין שהגיע לאמצע שום מקום. ציה ושממה סביב. רחוק מגבולות הארץ. איזה תרגיל מלך השדים עשה לו. אשמדאי שכמותו. חייבים לחזור הביתה. אי אפשר להשאיר את כס ה' בידיים שלו. המלך מוצא שביל ומתחיל ללכת בו. לאחר כברת דרך הוא מבחין בכפר קטן. איכר פשוט שעובד בשדה מבחין בו, בהלך המותש והמאובק. כמה מוזר לראות כאן מישהו עם בגדים מהודרים כל-כך, אבל לא עושים חשבונות. בוא אליי, ברוך השם. נארח אותך, תתרחץ, תאכל ובעיקר תנוח.

המלך הולך בעקבות האיכר לביתו. בדרך הם פוגשים את אנשי הכפר שמברכים אותם לשלום, על אף שהם מקנאים בבירור באיכר המארח. איזו זכות. עד שמגיעים לכאן אורחים. איש לא מזהה את מלך ישראל. האיכר מציג לפני המלך את ביתו הצנוע ואת העז, רכושו היחיד. אשתו של האיכר עורכת סעודה חלבית כי המלך. איזו זכות יש לנו, אומרת. לאחר הסעודה מוצעת מיטה, והמלך המותש נרדם בה מבלי לחשוב פעמיים.

מתעורר המלך לניחוחות ערבים במיוחד. הוא מביט על השולחן, ואינו מאמין למראה עיניו: סעודה בשרית. לכבוד הכנו. תכבד אותנו ותשב ותאכל טוב. באמצע הסעודה, מתעורר המלך לשאול, רגע. רק עז אחת יש לך. מאיפה התקציב לשתי סעודות מושקעות כל-כך? אורחי הנכבד, עונה האיכר. הרי בני אברהם אנחנו. מהחלב של העז אכלת סעודה חלבית. כשנחת שחטנו אותה והכנו סעודה בשרית. ומאיפה תפרנס? מזדעק המלך. ממצוה לא מפסידים, משיב לו זה בעזות דקדושה. תסיים עד הפירור האחרון, בבקשה.

כל מה שאומר לך בעל הבית עשה. המלך מסיים, ואז נעמד מול המארח. נעים מאוד. אני שלמה בן דוד, מלך ישראל. החכם מכל אדם. חיברתי ברוח אלוקית כמה ספרים כמו משלי וקהלת. והכי חשוב, שיר השירים. לא היה כדאי העולם כיום שזכיתי לגלות אותו. מלך על כל העולם, גם על החיות והשדים. לפחות עד שאשמדאי גנב לי את הטבעת. אבל בעזרת ה' אני אחזור. ואחזיר לך טובה תחת טובה. אגב, אני גם האיש העשיר בהסטוריה. תקבל כי המלך. מגיע לך. הנה טבעת נוספת לפקדון. יזהו אותך, תכנס מיד.

האיש הפשוט מלווה אותו אל הדרך כשהוא כמעט לא יכול לדבר. מלך ישראל. איך זכיתי. דמותו של המלך נמוגה בדרך, ומיודעינו חוזר אל הבית נטול העז. תקופה עוברת, ובביתו כמעט אין מה לאכול. אשתו פונה אליו. בבקשה לך לירושלים. אין לנו מה לאכול. לא צריך הרבה, אפילו רק עז נוספת. והאיכר יוצא לדרך. אין ברירה. אחרי כמה שבועות הליכה הוא עומד בשערי עיר הקודש. השומרים בכניסה רואים את הטבעת ומיד מצמידים אליו משמר שמלווה אותו עד הארמון. ושם? כבוד מלכים. בטח. המלך סיפר. תיכנס אליו מיד. איפה הוא? הלך להתפלל, במנהרה המיוחדת שמוליכה לבית המקדש. תלך אחריו.

האיכר נכנס למנהרה, ומתחיל להתקדם. ושם הוא רואה. המלך כורע על ברכיו בעיניים עצומות ומתפלל. לא מודע לכלום מסביב. מקשיב האיכר לתפילה. עלי, ועל עמך בית ישראל. החולים שיתרפאו, הבריאים שלא יחלו. ולכולם בני, חיי, ומזוני. כך המלך, בדמעות רותחות שזולגות מעיניו.

שעה ארוכה עומד שם האיכר. ואחר, יוצא מהמנהרה, בלי לדבר עם המלך. יוצא מהארמון ומהעיר מבלי לדבר עם איש. לאחר כמה שבועות הוא מגיע הביתה. אשתו לא מבינה. מילא היית חוזר עם עז. למה הלכת?

אשתי היקרה, כך האיכר. גם מלך ישראל, שיש לו הכל, מבין שאין לו כלום בלי תפילה. פרנסה, בריאות, כלום. לי, האיכר הפשוט, אין כלום. ודאי שהדרך שלי להשיג משהו היא רק תפילה.

את הסיפור הזה שמעתי מפי הרב חזקיהו יוסף קרלנשטיין שליט"א. ניתן להוסיף אולי את הרמח"ל בדרך ה' על התפילה. שכל קיומינו תלוי בקבלת שפע אלוקי ממנו יתברך. "וכפי התעוררותם לו כן ימשך אליהם שפע. ואם לא יתעוררו לא ימשך להם".

ובאו כולם בברית יחד

עוד יהודים שיקבלו את התורה השבוע?
זה בידיים שלך!

עשרות סטודנטים מחכים למנחים
שילמדו עמם בחברותא במשך שעה
בשבוע דרך ה-ZOOM
אין צורך בניסיון בקירוב
חומרי לימוד מגוונים ומרתקים
נשלחים מדי שבוע

מכיר מישהו שיכול להתאים?
חבר מביא חבר!

הזמינו חברים להצטרף לתוכנית

כל חבר שמצטרף מזכה אתכם
בכרטיס להגרלה המיוחדת:

פרס ראשון: 'התו המלא' על סך 500 ₪
פרס שני: ארוחת בוקר זוגית מפנקת
בבית קפה סמוך למקום מגוריכם
פרס שלישי: שובר על סך 100 ₪
ביפה-נוף-פלדהיים

וזו רק ההתחלה...

צירפתם חמישה מנחים?
קבלו ללא הגרלה ארוחת בוקר זוגית
מפנקת בבית קפה

צירפתם עשרה מנחים?
קבלו ללא הגרלה לילה זוגי באמצע-
שבוע בצימר מפנק

הצטרפתם? צירפתם?

עדכנו במייל: moshe.oppen@gmail.com
או בהודעה למספר: 055-5530976

לשאלת רבים!

קבוצת היזמים של 'חלקי בקהילתי' הפועלת בכל רחבי הארץ, הינה קבוצת יזמים חברתיים ללא השתייכות פוליטית. **כולם בוגרי ישיבות, בעלי משפחות צעירים, שעניינם התורני והחברתי של החרדים העובדים קרוב לליבם והם שמו להם למטרה לקשר ולאחד חברים אלו ובני משפחותיהם סביב ערכי בית המדרש, באמצעות בניית קהילות תורניות ושיעורי תורה מתאימים.**

אם גם אתה מרגיש צורך להתחבר יחד ולהרגיש שייך חברתית לקבוצה ולקהילת חברים תורנית באזור מגוריך, קבוצת חברים שיהיה נעים לך בחברתם - דבר שיתרום לך ולמשפחתך - אתה מוזמן לפנות אל מרכז ק.ש.ר של 'חלקי בקהילתי' במייל helki.baamali@gmail.com והיזם במקום מגוריך יצור איתך קשר בהקדם.

**בברכת אחים לדרך
 יזמי 'חלקי בקהילתי'**

**קהילה < שיעורי תורה < רב אישי
 שומרים על ק.ש.ר.**

עבד שהוא בן מלך

רו"ח דב וינברג

מחבר הספר 'באשר הוא שם'

פרשתנו עוסקת בתחילתה בדיני עבד עברי, אדם נחות שגנב ואין לו מה לשלם, והתורה קובעת כי במקום לשלוח את הגנב לבית הסוהר לעשרים שנה ושם מצבו רק יתדרדר (או לקצוץ לו את הידיים, כפי שנהוג עד ימינו אנו במשטרים חשוכים), תמורת זאת הוא מקבל 'תוכנית שיקום'. הוא נמכר לעבד בבית יהודי ובתמורה מקבל את כל צרכיו בכבוד.

וכאן עולה שאלה גדולה, אותה שואלים גדולי המפרשים לדורותיהם: מה הקריטיות לעסוק בדינים הללו מיד לאחר מתן תורה? האם לא היה מן הראוי יותר שהדיון הראשון אחרי המעמד הנשגב בהר סיני יעסוק במצוות חשובות כמו שבת, תפילין ויום כיפור? או במצוות חיוביות של גמילות חסדים שהפרשה מדברת עליהם בהמשך, כגון הלוואה, "אם כסף תלווה את עמי" וכדומה...

השאלה מתעצמת לאור העובדה שהדינים הללו לא היו רלוונטיים כלל באותה נקודת זמן. בני ישראל יצאו ממצרים עשירים מאוד, וגם כל צרכיהם סופקו ישירות מהשמיים. כך ששום אדם לא הגיע לפת לחם ונזקק למכור עצמו לעבדות. באותה מידה לא היה בנמצא גנב כזה שלא היה לו מה לשלם בגניבתו.

בכדי להשיב על שאלה זו, עלינו להבין קודם, מהו עבד? ישנם מושגים שחלפו מהעולם. הם נראים כל-כך רחוקים עד שאי אפשר להבין כיצד האנושות הייתה יכולה להסכים להם. כך הוא מושג העבדות. קשה להאמין, אבל לא הרבה זמן חלף מאז אותן תקופות בהן חיים של אנשים היו פשוט רכוש בידי אנשים אחרים. היו הרבה מאוד אנשים בעולם שהיו לא יותר מ"בהמות משא" ו"מכשירי עבודה" בידי אנשים אחרים.

לכן, לפני שהתורה מתחילה בפרשת משפטים בכל דיני בין אדם לחברו, כמו "כל אלמנה לא תענון", הלוואת כספים לעני ועוד, התורה מקדימה להעביר לנו מסר שנדע שאפילו אותו עבד עברי שלכאורה זהו המעמד השפל ביותר הקיים בעולם, התורה תובעת להתייחס אליו בכבוד רב וכשיש לאדון כרית אחת, ייתן אותה קודם כל לעבדו. מה הסיבה לכך?

"ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש" (שמות יט, ו). כל יהודי הוא "בן מלך". כל יהודי ויהודי באשר הוא, גם במצב הנמוך ביותר עלי אדמות, הוא בן של הקב"ה. נשמתו היא חלק אלוה ממעל. ולכן גם אם נסיבות החיים הובילו אותו למצב נמוך ושפל, הרי שהתורה תובעת לא לזלזל בו אלא לכבד אותו, כבן מלך שנשמתו חוצבה תחת כיסא הכבוד.

נתאר לעצמנו שאנו צועדים במנהרה שבתחנה המרכזית בירושלים ורואים הומלס שוכב על ספסל, לגופו שמיכה מעופשת, הוא לבוש בבגדים בלויים וכולו מדיף ריח צחנה מעורב בסיגריות זולות. ואז מישהו היה לוחש לנו: "זה בנו של שליט ערב הסעודית. ההומלס הזה הוא בעצם נסיך הכתר של הממלכה הסעודית. אתה רואה ממול את נורת המצלמה האלקטרונית? ברגעים אלו ממש צופה 'סלמאן בן עבד אל עזיז', מלכה של ערב הסעודית, בכל אחד שניגש לעזור לבנו האהוב. כדאי להשקיע..."

מה היינו עושים, אם היה לנו מעט שכל בקודקודנו? היינו ניגשים אליו מיד, מיישרים מבט למצלמה הנסתרת ומעניקים לו שטר של 200 שקלים, מוסיפים בקבוק קולה קר ומגניבים לו את כרטיס הביקור שלנו, עליו רשומים פרטינו האישיים וכיצד ניתן להשיג אותנו בקלות...

כאשר הבנו אל נכון כי כל יהודי באשר הוא, אפילו זה שנאלץ להימכר לעבד, בגלל שנתפס בגניבה או בגלל שהגיע למצב כלכלי קשה, הוא בנו האהוב של מלך מלכי המלכים, שבידו כל פנקסי הצ'קים, הרי שבאופן טבעי נסייע לו, נכבד אותו ונרומם אותו.

נפשי ? בשאלתי

הרב משה שמעון אופן, מנחה ב'אחים לנפשי'

מחשבות ליד העריסה

יום חמישי, 13:40. בכי ראשון חותך את השקט בחדר הלידה. ילדה חדשה באה לעולם. ברוכה הבאה, נסיכה! אין הרבה רגעים שיכולים להתחרות ברגע הזה בו נשמה חדשה באה לעולם. אתה עומד נפעם, חסר מילים. רואה את בורא העולם בעיניים. ואילו פינו מלא שירה כים ולשוננו רינה כהמון גליו. השבוע אבקש לחלוק כמה מחשבות ותובנות שעלו לי במהלך הימים המרגשים הללו.

אלוקי, נשמה שנתת בי

כשהתכוננו ללידתו של בני בכורי דוד, אשתי ביקשה שמיד לאחר הלידה אלחש באוזני הרך הנולד את ברכת 'אלוקי נשמה'. כך אכן עשיתי, כמובן... הייתי אבא טרי וזו הייתה דרך נפלאה לבטא את הרגשות הגואים. החזקתי אז את בני הקטן, ראיתי אותו נושם את נשימותיו הראשונות. התבוננתי בפלא הזעיר שהיה עטוף בזרועותיי. מתבונן ולא מבין. לא מאמין. ספרתי בהתרגשות את האצבעות, בדקתי שהאוזניים במקומן, האף קטן וחמוד והעיניים זוהרות בסקרנות. ואז מחלחלת ההבנה ששום דבר לא מובן מאליו. אנו תמיד יודעים זאת, אבל אלה הרגעים שההבנה הזו מציפה את כל כולך. ומאליה עולה התפילה, הברכה והבקשה: **אלוקי, נשמה שנתת בי טהורה היא. אתה בראתה, אתה יצרתה, אתה נפחת בי ואתה עתיד לטלה ממני ולהחזירה בי לעתיד לבוא.**

בשבועות האחרונים התחלנו ללמוד במסגרת 'אחים לנפש' סדרה מרתקת על ברכות. בסדרה משולבים דברי אגדה עם הלכות אקטואליות ויומיומיות. במהלך הלימוד למדנו את אחד הרעיונות המרכזיים שעומדים בבסיס המצווה לברך. היכולת לעצור ולהפנים ששום דבר לא מובן מאליו. אנו עוברים חיים שלמים, רוב הדברים שאנו חווים נראים לנו מובנים מאליהם. האוכל שאנו אוכלים, מזג האוויר, האויר, היבשה והים. הברכות שתקנו לנו חכמים גורמים לנו לעצור. רגע לפני הביס, רגע אחרי הברק או הרעם ולחשוב על מי שהכל נהיה בדברו. על זה שכוחו וגבורתו מלא עולם. **כל זמן שהנשמה בקרבי, מודה אני לפניך ה' אלוקי ואלוקי אבותי, ריבון כל המעשים.**

שהחיינו!

פסק המשנה-ברורה כי בלידת הבת מברכים 'שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה'. כאשר זכיתי לברך ברכה זו השבוע התעוררתי למחשבה הבאה. אין לתאר את ההתרגשות של אבא המחזיק בידו את בתו החדשה. ברגעים אלה עליו להודות על הרגע, להבין שהקדוש ברוך הוא החיה וקיים והגיע אותו לנקודת הזמן המרגשת הזו. שהחיינו!

זו הזדמנות לחשוב על הזמנים בהם אנו זוכים לברך את הברכה הנפלאה הזו.

ראש השנה. בית הכנסת מלא מפה לפה. עטופים בטלית, נרעדים ונרגשים. בעוד רגעים מספר ינסר בחלל קולו

של השופר. ורגע לפני, כשאפשר לחתוך את המתח בסכין, בעל התוקע קורא בקול רועד: **שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה.**

כך גם בליל החג, בני המשפחה מסובים סביב השולחן, כולם לבושים בבגדים חגיגיים. אב המשפחה נוטל את כוס היין בידו ומברך בקול: **שהחיינו.** להבדיל. כיכר העיר מלאה בהמון צמא-דם שהגיע לראות את היהודי נעקד על קידוש ה'. התליין מוכן לבצע את עבודתו הנוראה אך היהודי מבקש בקשה אחרונה. הוא רוצה לברך שתי ברכות לפני מותו. המקדש את שמו ברכים ו... **שהחיינו.**

הברכה הזו מלווה אותנו בכל-כך הרבה הזדמנויות, מרגשות, משמחות, עצובות ומעוררות. ואז אתה מגיע הביתה, רואה ענבים על השולחן, נזכר שעוד לא טעמת השנה ענבים. אתה לוקח עינב אחד ביד ומברך את אותה הברכה בדיוק: **שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה.** והשאלה עולה מאליה. איך יתכן שאת אותה הברכה בדיוק אנו מברכים בזמנים מקודשים כל כך - וגם כשאנו ניגשים לאכול פרי חדש? איך יכול להיות שהמילים שמגדירות את ההתרגשות שלנו בכניסתנו של יום הכיפורים - שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה - הן אותן המילים בהם אנו מביעים את התרגשותנו כשאנו לובשים חליפה חדשה? איך זה יתכן?

יתכן שהשאלה עצמה היא התשובה: אנו יוצאים מנקודת הנחה שבשביל להרגיש התחדשות ורעננות אנו זקוקים למשהו דרסטי. יוצא דופן. מלא עוצמה. רק אירועים מדהימים גורמים לנו לחוש שינוי פנימי ומשמעותי.

נקודת ההנחה הזו לא נכונה. בברכת שהחיינו אנו לומדים להתחדש גם ברגעים הקטנים של החיים. גם כשאנו נוגסים במשמש טרי אחרי תקופה ארוכה שלא עשינו זאת - אנו חווים חוויה של התחדשות. חוויה שעבורה הקדוש-ברוך-הוא החייה אותנו, קיים אותנו והביא אותנו לרגע המיוחד הזה. רגע של התחדשות.

בכל פעם שאנחנו יוצאים מהשגרה, אנו יכולים לחזור אליה אחרת. אנו מברכים את אותה הברכה ברגעים הגדולים של השנה, אבל גם ברגעי השינוי הקטנים. גם בפעם הראשונה שאנו נוטלים את ארבעת המינים, אבל גם כשאנו חובשים את הכובע החדש בפעם הראשונה. כי אנחנו צריכים ליצור לעצמנו רגעים של חידוש. של רעננות. לא לעצור במקום. לא לתת לדברים לזרום כפי שהם תמיד היו. בכל פעם שאנו יכולים להתרענן ולהתחדש אנו מברכים בקול גדול: ברוך אתה ה', שהחיינו וקיימנו והגיענו - לזמן הזה!

מזל טוב בבית החולים

אשתי ילדה ביום חמישי. כבר במהלך הלידה הבנו שאנו צריכים להתארגן לקראת שבת בבית החולים. היה מדהים להיווכח ולראות מקרוב את עולם החסד הנפלא. החברים שהתגייסו למצוא דירה בקרבת מקום, ארגוני החסד השונים שדואגים לכל פרט וכמובן המשפחה המורחבת שעשתה הכל כדי שנרגיש הכי בבית בעולם. אני רוצה לשתף דווקא בחוויה מיוחדת שחוויתי בשבת בבוקר: את תפילת שחרית התפללתי במניין בבית החולים. בקריאת התורה הגבאי העלה אותי לעליית שלישי ואז הגיע אחד הרגעים המרגשים ביותר בחייו

של אבא. קריאת השם. הגבאי החביב אומר בקול 'ויקרא שמה בישראל' ואני אומר בקול נרגש: בתיה.

בואו נתעכב על הרגע הזה יחד. נניח שהייתי עכשיו בשכונה שלי, בבית הכנסת הקבוע שלי, עם החברים והמכרים. באופן טבעי היה לי עם מי לחלוק את רגעי האושר הללו. אנשים היו ניגשים לומר מזל טוב בשמחה, מבררים על שם מי בחרנו לקרוא לבת החדשה, שואלים אם צריך משהו. חברים.

כשאתה נמצא בבית הכנסת בבית החולים זה אחרת לגמרי. האושר עולה על גדותי - אבל זה לא מעניין אף אחד. אתה לא מכיר איש והם גם לא מכירים אותך. זה לא נורא, כמובן. ברוך ה' כולם בריאים ושלמים. הסיבה שאני כאן היא סיבה משמחת. הלוואי שכל מתפללי המניין הזה היו מגיעים לכאן מהסיבות שאני נמצא כאן. ועדיין, יש צביטה קטנה בלב.

אבל אז קרה משהו מפתיע. אברך צעיר קם ממקומו, הלך לכיוון הבימה, נגע בכתפי וביקש ללחוץ את ידי. 'מזל טוב!' הוא אמר במאור פנים. ניסיתי להיזכר אם נפגשנו, הוא לא היה נראה לי מוכר. אבל התחושה הייתה אחרת לגמרי. למישהו בבית הכנסת היה אכפת. מישהו בחר לעזוב לרגע את מקום הישיבה שלו, לבוא לבימה במרכז בית הכנסת ולהשתתף עמי בשמחתי.

עקבתי אחרי היהודי הזה לאורך קריאת התורה. כמדומני שעלו אחרי עוד ארבעה אבות נרגשים. ואצל כולם המחזה חזר על עצמו. הם עולים לתורה, הגבאי הנחמד עושה 'מי שברך' והיהודי קם מהמקום, ניגש לעולה ולחוץ את ידו. אצל כולם - בדקתי - ראיתי את האור בעיניים. את התחושה הנעימה הזו של 'אני לא לבד. מישהו שותף איתי בשמחתי'. בחישוב גס, כל המזל טובים לכל האבות הטריים לקחו שתי דקות וחצי מזמנו של האדם הנחמד הזה, אבל את החשיבות של המעשה הקטן הזה אי אפשר לבטא במילים.

למה חשוב לי לכתוב על זה? מכמה סיבות. קודם כל לפעמים אנו חושבים שבשביל לעשות שינוי אנו צריכים להקים מפעל חסד אדיר-ממדים. מפעל החיוכים והאיחולים הקטן הזה מלמד שכל אחד מאיתנו יכול לעשות טוב למישהו אחר גם בהשקעה של מספר שניות. זה לא צריך להיות דווקא במניין בבית חולים. אפילו לא חייבים סיבה מיוחדת. גם בבית הכנסת השכונתי אין אדם שלא ישמח לקבל מכם חיוך מאיר פנים ואיחול לבכי.

בנוסף, כששוחחתי עם האיש והאיחולים, הרב ישראל מאיר שמו, הוא שיתף אותי בכך שהוא החל לשים לב לאחר שקרא תיאור שכתב אב טרי שעלה לתורה. אותו אב סיפר כי בכל הדרך מהבימה למקום הישיבה שלו אף אחד לא איחל לו מזל טוב. מאז שהוא קרא את הטקסט הזה, סיפר ישראל מאיר, הוא מקפיד לגשת ולאחל מזל טוב לכל אב שעולה לתורה בבית הכנסת.

מתברר שלמילים יש כוח. האב ששיתף את החוויה האישית שלו כנראה לא חשב על כך שחמישה אבות במניין בבית חולים יחייכו בהשפעת הטקסט שלו. אבל כן. המילים הן התגלגלו ובזכותן ישראל מאיר החל את המנהג הנחמד שלו.

הלוואי שנזכה תמיד לשמוח ולשמח יחד!

אתה חייב את זה בשבילך ובשביל המשפחה!

**אם עדיין לא מצאת לך
 קהילת חברים קבועה שיהיה
 נעים לך להשתייך אליה...**

**אם עדיין לא מצאת לך שיעור
 תורה שיעניין אותך...**

אם אתה מרגיש מנותק...

**פנה עוד היום ליזם 'חלקי
 בקהילתי' במקום מגוריך,
 ובכוחות משותפים, יחד עם
 חברים כמוך שמחפשים בדיוק
 את מה שאתה מחפש - תמצא
 את מה שיעשה לך טוב!**

**בברכת אחים לדרך.
 מרכז יזמי ק.ש.ר.**

helki.baamali@gmail.com

**קהילה < שיעורי תורה < רב אישי
 שומרים על ק.ש.ר.**

הרב דן טיומקין / יועץ ומחבר הספר בוסר המלאכים

שיטת ה-NKN

בשבועות הקרובים אחזור לדבר על ענייני חינוך. נראה שזה אחד האתגרים בדור שלנו... אנחנו חיים בדור מרובה בסדנאות גוף-ונפש. יש הרבה שיטות טיפול, חלקן מתהדרות בשמות קליטים או אותיות באנגלית. חלקן מוצלחות, חלקן פחות. ברצוני להציע שיטה עתיקה ונהדרת לתקשורת עם מתבגרים - שיטת ה-NKN. לא שמעתם עליה? מדובר בראשי תיבות: "נִפְשׁוּ קְשׁוּרָה בְּנִפְשׁוֹ". אנסה להעביר את עיקרי השיטה, בתקווה שכל הורה יצליח להיות מאסטר מוסמך. זה לא דורש פנקס צ'קים, רק לב רחב ויכולת להבין שזו התרופה והחיסון לפיתויי הרחוב.

את ההשראה לשם השיטה, נתן בעל-הטורים בפירושו לתורה. הוא מדמה את נפש הנער לקרון רכבת שזקוק למצוא קטר. הנער, מלשון 'מנוער', מן החכמה ומן העול, רוצה לבחור בעצמו את דרכו, אבל גילו הלא-יציב וחוסר האיזון המובנה שבו, מחייב אותו להיות קשור לקטר כלשהו. מי יכול להיות אותו הקטר? יש רק שתי אפשרויות, שמרומזות בשני פסוקים בהם התנ"ך משתמש במילה "קשורה". כתוב (משלי כ"ב ט"ו): "אִוְלַת קְשׁוּרָה בְּלֵב נָעֵר", וכתוב (בראשית מ"ד ל'): "וְנִפְשׁוּ קְשׁוּרָה בְּנִפְשׁוֹ". זהו, בעל-הטורים אומר שאלה הן שתי האפשרויות היחידות.

ברירת המחדל היא הקשר לאיוולת, וזכה דורנו לאיוולות בכל הצבעים והריחות, הטעמים והפיקסלים. "הבור רק - אין בו מים", כאשר מים אין בו - אז נחשים ועקרבים יש בו, ולא ניתן לחסל אותם עם פטיש, זה רק גורם להם להתרבות, כמו הצפרדעים במצרים. כדי לנתק את האיוולת צריך למלא את הבור במים, והמים כאן, הם קשר חם טוב עם ההורים. זה הקטר שיכול להסיר את האיוולת שקשורה בלב הנער! לא מדובר סתם באהבה בין הורים לילדם. צריך שהנער ירגיש את האהבה. על פי מושגיו הנוכחיים. למרבה הצער, דאגה לעולם הבא שלו, לא מתפרשת כאהבה, אלא כחפירה פטרונית וכחוסר אמון, וזה בדיוק ההיפך מ"נִפְשׁוּ קְשׁוּרָה בְּנִפְשׁוֹ". הנער מפרש אהבה בדרכים אחרות: קשר, שיחה, התעניינות כנה בעולמו, אמון, דאגה לצרכיו הגשמיים, שיאכל, שיהנה, שימצא נקודה חמה. ככה הנער מפרש אהבה, וזה מה שנותן לו את הכוח והמגן כנגד כל פיתויי העולם.

כדוגמה לדבר, הרמב"ן על התורה (בפרשת תולדות) מסביר את הפסוק: "וַיֵּאָהֱבֵה יִצְחָק אֶת עֵשָׂו כִּי צִיד בְּפִיו", שיצחק אבינו הבין שעשיו לא מתעניין כרגע בלימוד, אלא דווקא בציד. הוא לא הוכיח אותו, אלא עודד אותו, הפך אותו לטבח הפרטי שלו, ותמיד צייד בנו היה זמין על שולחנו. אי אפשר לחשוך ביצחק אבינו שהתעניין בסטייק, חלילה, אלא הוא התעניין בבנו!

כך גם אצלנו, הילדים שלנו אינם עשוי הרשע, ולכן סיכויי ההצלחה גבוהים, רק שעלינו לנסות תמיד לשאוף לחזק את הקשר איתם, דרך לגימה ואכילה משותפת, דרך זמני איכות, דרך התעניינות והקשבה. וכל אחד יכול להתמקצע בזה ולמצוא דרכים יצירתיות לחיזוק הקשר עם הנערים. חופשת הקיץ מאפשרת לנו יותר הזדמנויות לייצר וליזום כאלה זמנים.

כאשר היחסים כבר טעונים, זה לא פשוט. גם נפשית, בגלל הטינה והמטענים שהצטברו. גם טכנית, קשה לייצר איתם זמני איכות והקשבה, השעות של הנערים מכוונות לשעון לוס אנג'לס, כשאנחנו כבר גמורים מעייפות. זה בהחלט מאתגר. ובכל זאת, גדולי ישראל לימדו שזה לא פרס מותנה בהתנהגותם, אלא זה התיקון, זה החיסון.

אין סדנאות ללמד את זה, האחריות פה היא אישית: כל אחד במציאות חיי צריך למצוא דרכים יצירתיות ליישם את המהלך. וגם אם התוצאה לא תמיד מיידית, הקשר הזה יגרום לכך שכאשר יגיע נסיון קשה לנערים, דמות דיוקנם של הוריהם תופיע בחלון, ותיתן להם כוח ועוצמה לבחור בטוב, בתהליך חדש של תקווה ותיקון. יהי רצון שנצליח!